

Το «Ευρωπαϊκό Μνημόνιο» και οι κοινωνικές ανάγκες Οι συνήθεις διαχειριστές της καθημερινής κοινοτοπίας εντοπίζουν «τραγικά σφάλματα πολιτικής», ενώ πρόκειται για τον κανιβαλισμό του κεφαλαίου μέσα στην κρίση

Του Γιάννη Μηλιού

1. Η δικτατορία του νεοφιλελευθερισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο φαίνεται πως αποτελούν τις μοναδικές σταθερές σε έναν κόσμο που διαπερνάται από την κυριαρχία του αστάθμητου. Συνεχώς επιβεβαιώνονται οι «μόνιμες» προτεραιότητες για «δημοσιονομική εξυγίανση» και «διαρθρωτική μεταρρύθμιση», όπως φρόντισε να μας θυμίσει η συνήθης τελετουργία των ευρωπαϊκών συνόδων του Μαρτίου. Πρόκειται για θεατρικές παραστάσεις στις οποίες κυριαρχεί η δικτατορία του «αυτονόητου» νεοφιλελευθερισμού ως φυσικού νόμου, δηλαδή μια αμιγώς ταξική πολιτική στρατηγική που αναδιανέμει πλούτο και εξουσία υπέρ του κεφαλαίου.

Έτσι υλοποιείται το γράμμα και το πνεύμα της ONE που προδιαγράφει ως μοναδική μεταβλητή στην κοινωνική εξίσωση την εργασία, που με την απαξίωσή της θα επιτευχθεί, υποτίθεται, η «ανταγωνιστικότητα» και η «ανάπτυξη».

2. Η ύφεση ως στρατηγική εκκαθάρισης

Στην Ελλάδα η ύφεση επιταχύνεται και ο ορίζοντάς της διευρύνεται: Μεταβολή του ΑΕΠ -4,5% το 2010 και πρόβλεψη για -3,5% το 2011, η ανεργία ενισχύεται διαρκώς και από 14,2% το 2010 εμφανίζει ήδη έντονες αυξητικές τάσεις. Τα εισοδήματα περικόπτονται ονομαστικά και πολύ περισσότερο σε πραγματικούς όρους, λόγω του πληθωρισμού.

Η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους με τη μνημονιακή σύμβαση λειτουργεί ως πρόσχημα για την επιβολή της νεοφιλελεύθερης ορθοδοξίας: συστηματική υστέρηση των δημοσίων εσόδων με «αδυναμία» περιστολής της φοροδιαφυγής, ζηλωτική εμμονή στις περικοπές δαπανών με αιχμή τις κοινωνικές δαπάνες και τις δημόσιες επενδύσεις και προπάντων συνεχής «διορθωτική» διόγκωση των ελλειμμάτων ώστε να προκύπτουν αβίαστα νέα «μέτρα» που συντηρούν και επιτείνουν την ύφεση.

Πρόκειται για ένα μηχανισμό που συμβάλλει στην εκκίνηση μιας νέας διαδικασίας συσσώρευσης κεφαλαίου υπό «κατάλληλες» συνθήκες: Φθηνούς «συντελεστές παραγωγής» σε επάρκεια, απαξιωμένη εργασία με εφεδρικό στρατό ανέργων, συλλογικό κεφαλαιοκράτη έτοιμο να συμβάλει από το «υστέρημα» (της εργασίας) στην πρωμοδότηση της «ανάπτυξης».

Σε όλα τα παραπάνω οι συνήθεις διαχειριστές της καθημερινής κοινοτοπίας εντοπίζουν «τραγικά σφάλματα πολιτικής», ενώ πρόκειται για τον κανιβαλισμό του κεφαλαίου μέσα στην κρίση. Όμως υπάρχει και η «αντικειμενική» φωνή εκείνων στους οποίους η νεοφιλελεύθερη διαχείριση έχει εκχωρήσει το ρόλο του πραγματικού κριτή: Πρόκειται για τους διαχειριστές της χρηματοπιστωτικής σφαίρας, που λειτουργούν ως μηχανισμός χρηματοδότησης-ρύθμισης κάθε οικονομικής δραστηριότητας.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Credit Suisse που αποτιμώντας την Ευρωπαϊκή Σύνοδο τονίζει ότι προτιμά την Ελλάδα έναντι της Ισπανίας, της Ιρλανδίας και της Πορτογαλίας, καθώς η Ελλάδα διαθέτει τα ακόλουθα «πλεονεκτήματα»: Είναι πιο «προχωρημένη» η διαδικασία «προσαρμογής», καθώς το έλλειμμα έχει υποχωρήσει σημαντικά από το αρχικό 15,4% το 2009 και έχει ήδη υιοθετήσει πρόσθετα μέτρα λιτότητας σε αντάλλαγμα για τη μείωση του επιτοκίου δανεισμού. Η ελληνική «αγορά» αποτιμάται ως «ξεκάθαρα φθηνή», με το δείκτη τιμής προς

λογιστική αξία (P/BV) να διαμορφώνεται σε ιστορικά χαμηλά. Οι τράπεζες, παρά την καθίζηση της χρηματιστηριακής αξίας τους, εμφανίζουν εξαιρετικές προοπτικές, μιας και η μόχλευση του ιδιωτικού τομέα παραμένει στο 110% του ΑΕΠ έναντι ενός ευρωπαϊκού μέσου όρου στο 160%, ενώ δεν αναμένονται σοβαρές επιπτώσεις από ενδεχόμενο «κούρεμα» ακόμη και 36% του ελληνικού δημόσιου χρέους. Διότι τα επιτόκια που προσφέρονται έχουν ήδη προϋπολογίσει το κόστος κινδύνου από μια ενδεχόμενη αναδιάρθρωση του χρέους.

Η ύφεση διαμορφώνει λοιπόν μια «νέα ευκαιρία» για το κεφάλαιο. Άλλωστε, η χρηματοπιστωτική σφαίρα ενισχύει τη συμμετοχή της σε όλες τις περιοχές του έως σήμερα δημόσιου χώρου, υιοθετώντας μάλιστα «πρωτοποριακές» ιδέες, όπως είναι ο «θεσμός επιφανείας», που «διασφαλίζει την κυριότητα της γης από το Δημόσιο, επιτρέποντας ταυτόχρονα την αξιοποίησή της με εμπράγματο δικαίωμα για ορισμένο χρονικό διάστημα». Είναι πράγματι αστείρευτο το οπλοστάσιο της νομικο-χρηματοοικονομικής φαρέτρας!

3. «Οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη!»

Οι πολιτικές δυνάμεις που επιδιώκουν να εκπροσωπήσουν τα συμφέροντα της εργασίας έχουν συστηματικά υποστηρίξει ότι ο εναλλακτικός δρόμος για έξοδο από την κρίση υπάρχει, και μπορεί να γίνει πραγματικότητα μέσα από τη λαϊκή κινητοποίηση και δράση, που θα αλλάξει τους σημερινούς συσχετισμούς δυνάμεων.

Τον πρώτο λόγο οφείλουν να έχουν οι ανάγκες και τα κοινωνικά αγαθά που τις υπηρετούν. Στην παρούσα φάση της ολομέτωπης επίθεσης του κεφαλαίου οφείλει να οριστεί ένα ελάχιστο επίπεδο αναγκών, η ικανοποίηση του οποίου προέχει έναντι οποιουδήποτε άλλου στόχου.

Επιμέρους στόχοι στην κατεύθυνση αυτή είναι η υπεράσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων και της πλήρους απασχόλησης, η διεύρυνση των κοινωνικών αγαθών, η δίκαιη αναδιανομή του πλούτου, η γενναία φορολόγηση του κεφαλαίου και του συσσωρευμένου πλούτου καθώς και των χρηματιστηριακών συναλλαγών, η ανασυγκρότηση της δημόσιας διοίκησης με διαδικασίες διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου, ένα δημόσιο τραπεζικό σύστημα στην υπηρεσία της κοινωνίας, η αναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους με στόχο την διαγραφή μεγάλου μέρους του, η χειραφέτηση από τον έλεγχο των αγορών, η υπεράσπιση της δημοκρατίας.